

Evaluatie inzet preventief verzuimspreekuur 2022-2024

Algemeen	
Onderwerp	Evaluaties van de inzet van de preventief verzuimspreekuren op VO-scholen in de regio Gooi en Vechtstreek vanaf januari 2022 tot heden
Verspreiden	Ja
Contactpersoon	Joke Verwoerd (GGD/JGZ) en Trees van der Werf (RBL)
Eenheid	Regionaal Bureau Leerlingzaken (RBL) en Jeugd & Gezin (GGD/JGZ)
E-mail	t.vanderwerf@rblgv.nl
Kenmerk	DOC-24005997
Datum	13 juni 2024

Evaluatie 2024

Vanaf januari 2022 zijn we gestart met de inzet van preventief verzuimspreekuren op voortgezet onderwijs (VO) scholen in de regio Gooi en Vechtstreek. Het betreft een samenwerking tussen Jeugd & Gezin (JGZ) en Regionaal Bureau Leerlingzaken (RBL) waarbij we gezamenlijk optrekken bij het terugdringen van schoolverzuim waarbij sprake is van zowel ziekte verzuim als ongeoorloofd verzuim. Jaarlijks is de inzet van het preventief verzuimspreekuur geëvalueerd onder de betrokken jeugdartsen, jeugdverpleegkundigen en leerplichtambtenaren van beide uitvoeringsorganisaties. Dit jaar hebben we aanvullend daarop ook een enquête gehouden onder alle deelnemende scholen. Hieronder de reacties.

Uitvraag op VO-scholen

Uitkomsten van de enquête die in mei 2024 is uitgestuurd naar alle deelnemende VO-scholen. Van de 20 scholen hebben 15 de enquête ingevuld. Hierbij een samenvatting van de reacties:

Meerwaarde van het spreekuur

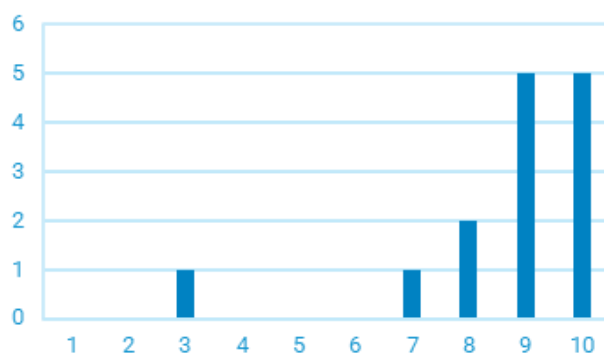
“De reden van verzuim wordt vroegtijdig achterhaald, er is serieus aandacht voor de leerling en zijn/haar welzijn. Het maakt ouders alert op de regels rond verzuim en hun verantwoordelijkheid hierin.”

Montessori Lyceum Gooise Meren

Gemiddeld rapportcijfer verzuimspreekuur

Samenwerking met RBL/JGZ

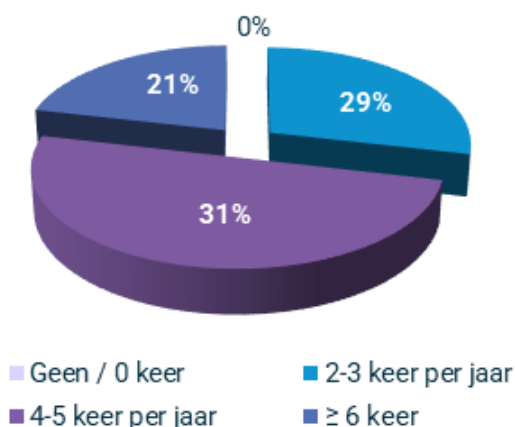

“Jeugdarts en Leerplicht samen is van grote meerwaarde omdat het vaak om gecombineerde problematiek gaat. En een gesprek werkt dan veel effectiever voor onze doelgroep dan een waarschuwingsbrief.”

Gooise Praktijkschool

Voorkeur frequentie

■ Geen / 0 keer ■ 2-3 keer per jaar
■ 4-5 keer per jaar ■ ≥ 6 keer

Blij met het spreekuur

"We zijn blij met het preventief verzuimspreekuur en ook zeker met het duo dat het uitvoert! Zij snappen onze doelgroep en waar wij tegenaan lopen. Dus dank daarvoor!!"

College de Brink

Feedback & tips

- Een betere opvolging van en feedback n.a.v. het gesprek
- Verbetering van administratief gemak
- Meer hulp bij het uitnodigen van ouders
- Hogere frequentie van het spreekuur

Impact

"Leerlingen gaan echt beter opletten op hun verzuim. En er komt ook informatie uit het gesprek over de reden van het verzuim. Sommige leerlingen hebben een lastige thuissituatie waardoor vroeg opstaan niet altijd lukt. Fijn als wij daarvan op de hoogte zijn en er aandacht voor kunnen hebben."

Vituscollege

Interviews

Naast de uitvraag onder de scholen hebben we binnen de uitvoering verdiepende interviews gehouden. We hebben twee jeugdverpleegkundige geïnterviewd, twee leerplichtambtenaren en een zorgcoördinator van een school bevraagd over hun ervaringen en inzichten. Deze interviews geven ons een kwalitatieve inzicht in de meerwaarde van de inzet van deze preventieve aanpak, incl. verbeterpunten.

Ervaringen jeugdverpleegkundigen

Begin maart 2024 hebben we jeugdverpleegkundigen Francine Quakkelaar-Zwart, draait preventief verzuimspreekuur op Willem de Zwijger en Vitus Mavo (Montessori Lyceum) in Bussum, en Anita Zuin, draait het spreekuur op Groot Goylant en de Media school in Hilversum geïnterviewd.

1. Hoe is jullie ervaring?
Het is best wel afhankelijk van de school hoe het verzuim wordt aangepakt. Sommige scholen willen het bij zichzelf houden, andere schakelen veel sneller hulp van buitenaf in. Vanuit onze rol als jeugdverpleegkundige zitten we al frequent op school en hebben we korte lijntjes met de mentoren. Daarnaast is het vooral ook leuk en gezellig om dit spreekuur samen te doen met een collega van RBL.
2. Wat is de meerwaarde van een preventief verzuimspreekuur?
We merken dat het mes aan meerdere kanten snijdt, wat het nuttig en noodzakelijk maakt. Over het algemeen sluiten ook de ouders aan, waardoor je de dynamiek tussen ouders en kind ziet. De

meerwaarde zit hem in dat je niet alleen vanuit je eigen kader kijkt, maar breder kunt kijken naar wat er nodig is en hierin gezamenlijk in op kunt trekken. Want ondanks dat het spannend kan zijn voor de leerlingen, met name het leerplichtdeel, helpt het dat je vanuit betrokkenheid wilt helpen.

3. Hoe kijken jullie aan tegen de samenwerking?

Een tijdje geleden was er een meisje met trauma's die bij JGZ bekend en door het preventief verzuimspreekuur ook in beeld bij RBL. Juist die gezamenlijke aanpak heeft bij dit meisje ervoor gezorgd dat dit er echt voor gezorgd heeft dat ze stappen ging maken om verzuim te verminderen. Succes zit hem in dat je niet alleen vanuit je eigen kader kijkt, maar ook breder kunt kijken naar wat er nodig is en hierin gezamenlijk in op kan trekken. Want ondanks dat het spannend kan zijn voor de leerlingen, met name het leerplichtdeel, helpt het dat je vanuit betrokkenheid wilt helpen.

4. Aandachtspunten?

Het is niet bij elke school even makkelijk om het preventief verzuimspreekuur goed draaiende te krijgen. Soms zien scholen 'ons' nog als Jehovagetuige die met een voet tussen de deur ertussen wil komen. Scholen vinden hun eigen zorgstructuur goed en ze kunnen zich daardoor op de vingers getikt voelen als wij aangeven als het anders moet.

5. Rendement?

De inzet van een preventieve aanpak, waarbij we gezamenlijk optreden bij verzuim blijkt echt nodig te zijn. Anders blijven deze leerlingen zwemmen. Het is echt iets waarin we met z'n allen willen meedenken om stappen te maken. Meesten doen wel hun best zich te verbeteren, maar bij sommige blijft het in de thuissituatie (invloed van de ouders) hangen. Gevoel is dat bij 2/3 het preventieve spreekuur bijdraagt aan het doorbreken van het verzuim; soms is het slechts dat ze gehoord en gezien zijn en dat dat voldoende wordt. En dat het gedenormaliseerd wordt (niet meer normaal maken om niet te komen). Als we deze leerlingen achteraf weer tegenkomen op de gang, zijn ze veelal ook echt trots op zichzelf als het is gelukt niet meer te verzuimen.

Ervaringen leerplichtambtenaren

Eveneens in maart spraken we leerplichtambtenaar Ingrid van der Woude en Mariska Boegschoten die beide op drie verschillende VO-scholen het preventief verzuimspreekuur draaien.

1. Hoe is jullie ervaring?

Het helpt ook dat dit op school plaatsvindt: je signaleert dingen en kan dit makkelijker bespreken. Korte lijntjes houden met school. Het houdt de school ook scherp. Je haalt er best veel uit. Wat dan? Net een ander verhaal dan bij langdurig verzuim. Het voelt voor leerlingen laagdrempelig. Je zit echt in de preventieve aanpak: kunt nu al leerlingen die 2x Frans hebben gemist hierop aanspreken en niet pas bij 40x. Ook de school bedien je: ga daar eens na kijken en hoe wil je dat wat geregistreerd wordt. Bijv. te laat met reden versus te laat.

2. Wat is de meerwaarde?

Je haalt er best veel uit. Wat dan? Net een ander verhaal dan bij langdurig verzuim. Het voelt voor leerlingen laagdrempelig. Je zit echt in de preventieve aanpak: kunt nu al leerlingen die 2x Frans hebben gemist hierop aanspreken en niet pas bij 40x. Ook de school bedien je: ga daar eens na kijken en hoe wil je dat wat geregistreerd wordt. Bijv. te laat met reden versus te laat.

3. Hoe is de samenwerking?

Samenwerking is uitmuntend. Ouders komen bijna altijd mee en vinden het een grote meerwaarde: vooral het zien van het verzuimoverzicht is vaak al veelzeggend. Het is vaak al best veel uren in totaal dat iemand er niet is t.a.v. wat er gemist wordt. Bijkomend voordeel is ook dat de jeugdverpleegkundige nog aan nazorg kan doen doordat ze leerlingen achteraf nog wel een keer zien vanuit hun reguliere werk. Ook stellen jeugdverpleegkundige vaak hele andere vragen.

4. Wat zijn aandachtspunten?

Welke leerlingen spreek je wel en welke niet? We lopen vaak van tevoren de lijst door om te beoordelen welke wel en welke niet. Er moet immers sprake zijn van zowel geoorloofd als ongeoorloofd verzuim. Vaak is er meer van het een dan van het ander.

5. Wat is het rendement?

Wij ervaren het als erg succesvol, doordat we een grootdeel van de leerlingen die we op het verzuimspreekuur zien, niet meer terug zien. Het ongeoorloofd verzuim stopt of slinkt dusdanig dat hun sporadische afwezigheid niet het wettelijke termijn bereikt. 15 tot 20 procent zien we wel terug en daar wordt dan ook meteen een vervolg aan gegeven. Als een school vroeg meldt, zeker voor zo'n preventief spreekuur waarbij we een helpende insteek inzetten, het tijt nog te keren is. Ook wil de leerling dan ook nog wel iets doen voor jou.

Ervaringen ondersteuningscoördinator VO-school

Eind maart hebben we Carol Fickinger, ondersteuningscoördinator (voorheen zorgcoördinator) van de VO-school Yuverta in Naarden geïnterviewd. Deze school telt 420 leerlingen.

1. Hoe is jouw ervaring?

Carol is vanaf het begin betrokken geweest bij het opzetten van het preventief verzuimspreekuur, Het was in het begin best wel zoeken wie wat deed en we moesten op school eerst nog een verzuimprotocol opstellen, voordat we konden overgaan tot een preventief verzuimspreekuur. Het stellen van dit kader helpt wel echt bij de ondersteuning richting de leerlingen en hier moeten we onze mentoren (wij noemen ze coaches) ook wel op blijven aanspreken. Werkdruk bij docenten is heel hoog en daardoor is het voor diegene die lesgeeft ook ingewikkeld om altijd direct te handelen bij verzuim. Ook moet er wel een klaslokaal beschikbaar zijn, om de leerlingen die niet mee doen in de les elders op te vangen. En de leerlingen buiten de regio, kunnen we niet aanmelden voor het preventief verzuimspreekuur, dat is jammer want ook die hebben het wel nodig. We hebben ongeveer 30% buiten de regio, maar daar zit veelal ook wel weer andere problematiek en daar is vaak reistijd en afstand ook een reden voor afwezigheid.

2. Wat is de meerwaarde?

Over het algemeen zijn we heel erg positief. Met name t.a.v. de verbreding van het geven van advies én de vertaalslag naar school van hoe verder. Korte lijntjes onderling is heel prettig. De impact voor leerlingen is ook wel groter, dan bij een coachgesprek. Leerlingen schrikken soms wel, waardoor ze zich realiseren dat er iets moet veranderen. En de meerwaarde is dat ook ouders worden uitgenodigd (ondanks dat ze niet altijd komen).

3. Hoe is de samenwerking?

Goede samenwerking en snelle communicatie helpt ook echt om elkaar te vinden. Een vast aanspreekpunt is echt heel erg fijn!! Dat bevordert ook het vormen van het preventief spreekuur en de uitvoering ervan.

4. Wat zijn aandachtspunten?

We krijgen nu alleen een mondelinge toelichting i.p.v. een kort verslagje van wat besproken is (verslaglegging van wat er is gezegd). Voor ons is het wenselijke om een schriftelijke verslaglegging achteraf te ontvangen. RBL geeft aan dat doorsnee de brief die naar ouders gaat ook naar school zou moeten gaan. En de leerlingen buiten de regio kunnen we niet aanmelden voor het preventief verzuimspreekuur, dat is jammer want ook die hebben het wel nodig.

5. Wat is het rendement?

we spreken dit aan het begin van het schooljaar af en plannen dat dan ook meteen in de jaaragenda. We draaien nu max 5 à 6 per jaar en we zijn erg tevreden over deze frequentie. welke zijn aangemeld voor preventief en welke worden ook een echte duo melding is het beeld dat van de 5 à 6 leerlingen die op het spreekuur komen er gemiddeld 1 à 2 toch doorgaan met verzuim. Goed invoeren van verzuimregistratie de basis is. En aangezien we dat niet echt hadden, waren voorheen de duo-meldingen best meteen groot en multi-problematiek. Nu komen leerlingen wel veel eerder in beeld en kunnen we ook echt nog een plan maken.

Evaluatie 2023

Begin dit jaar heeft er een evaluatie plaatsgevonden over 2023 in de vorm van een overleg tussen JGZ en RBL. Alle betrokken jeugdartsen, -verpleegkundige en leerplichtambtenaren waren hiervoor uitgenodigd en onderstaande verslag is hier een uitwerking van. Incl. feedback en aandachtspunten.

Verslag samenwerkingsoverleg Preventief verzuimspreekuur en MAZL

Datum: 13 februari 2024

Tussenstand preventief verzuimspreekuur (PVS):

- ATC> geen PVS
- ISH> geen PVS
- ATM: heeft 2x PVS gepland maar is beide keren afgezegd.
- Goois Lyceum: zorgcoördinator wil dat jeugdarts gaat aansluiten bij de gesprekken (niet meer alleen LPA)
- Gymnasium Hilversum: geen PVS
- De Kleine Prins> heet nu> College de Trappenberg (Mensura College)> geen PVS
- Elan Bussum: geen PVS ivm ander beleid. Misschien in september 2024 wel PVS
- School van Hip: particuliere school> geen PVS (geen formatie voor)

MAZL grafiek 2023:

- Na de zomervakantie van 2023 flinke toename in aanmeldingen, meer dan in voorgaande jaren.
- MAZL aanmeldingen zijn niet meer zoals ze eigenlijk bedoeld zijn, vaker sprake van ingewikkelde problematiek (meer psychische problematiek zoals angst/depressie/burn out)
- Problematiek zodanig dat dit vaak voorbij gaat aan de expertise van de jeugdarts, verwachtingen van scholen zijn met regelmaat te hoog.
- Is deze trend te doorbreken? Meerdere zaken spelen er: toename mentale problematiek, wachtlijsten bij huisarts/GGZ, opvoedstijl-onmacht bij ouders (hoe makkelijk melden ouders hun kind ziek, waarvoor)

Wat nemen we mee?:

- De insteek is dat het Preventief verzuimspreekuur volgend schooljaar doorgaat.
- Afsproken wordt dat PVS ook voor 18 plus jongeren kan worden ingezet op de V(S)O scholen.
- Het is lastig om te meten welk effect het PVS heeft op het aantal verzuimmeldingen en MAZL aanmeldingen. Hoe meetbaar maken? Op welke scholen gaat het goed en wat zijn de succesfactoren?
- Uitkomst Qinas afwachten over hoe de inzet van het PVS ervaren wordt door de deelnemende scholen.
- Uitkomst evaluatieformulier van LPA, JA en JV over hoe PVS op scholen wordt ervaren
- Aantal PVS per school en per leerling van schooljaar 2023-2024 uit het ons registratiesysteem- (Carel) halen.
- De behoefte van VO/PO scholen is meer dan we nu kunnen doen vanuit onze samenwerking LPA/JA/JV
- Op de PO scholen is nog geen MAZL geïmplementeerd! (scholen zijn niet geïnstrueerd, jeugdartsen 0-12 hebben er geen formatie voor)
- Bijeenkomsten RBL-JGZ continueren.

Feedback vanuit betrokken jeugdartsen, -verpleegkundigen en leerplichtambtenaren:

Vragen:

1. Wat vind je goed aan het preventief verzuimspreekuur?

- Aan het begin erbij zijn/de kop in drukken
- Ik denk dat als het goed ingezet, ingebed is het echt jongeren kan helpen

- Het concept van preventie, eerder ingrijpen loont
- Er is aandacht voor wat maakt dat een kind verzuimt, en daar kan eventueel iets op worden ingezet
- Aanbod voor verzuimaanpak, echter te lage frequentie
- Het heeft effect op leerlingen zonder multi-problematiek
- Het voorkomt escalatie, op momenten dat het verzuim nog niet te hoog is en het qua timing goed gepland is
- Laagdrempelig en een goede samenwerking met de jeugdverpleegkundige
- Het spreken van de leerlingen samen met de jeugdverpleegkundige
- Ouders en leerlingen zijn op de hoogte van verzuim, krijgen meer inzicht en op tijd inzetten van ondersteuning voor schoolse zaken
- Meer contact met school, goede samenwerking met verzuim coördinator
- Goed initiatief
- Ouders worden op hun verantwoordelijkheid gewezen. Leerlingen nemen het serieus
- Laagdrempelig en samenwerking met JGZ
- De samenwerking met JV (combinatie ziek en ongeoorloofd afwezig)

2. Wat kan er beter op het gebied van het preventief verzuimspreekuur?

- Frequenter, maar is daar de mankracht voor?
- Eerder de kinderen doorkrijgen dat je ook echt iets kunt aanbieden
- Duidelijke afspraken met scholen, van tevoren verwachtingen uitspreken
- De frequentie verhogen
- Aanmeldingen vanuit school, bekendheid bij leerlingen en ouders op school
- Moet beter ingebed zijn in de zorgstructuur van school (nu vaak laatste moment en niet goed voorbereid)
- Scholen moeten hun verantwoordelijkheid nemen
- Ik vind de opkomst vaak wel laag
- Scholen > meldingen zijn soms te laat of helemaal geen melding
- Regio: iets soepeler omgaan met regels van verzuim (veel werk, brieven versturen etc. en controle achteraf: vindt dat dat bij school hoort.
- Scholen dienen meer de verantwoordelijkheid te nemen
- Op tijd aanmelden en richtlijnen aanhouden
- Duidelijker welke leerling valt binnen het spreekuur, soms is dit niet duidelijk. Soms ook bij RBL niet duidelijk dat ik als verpleegkundige niet alleen voor ziekte ben
- De preventie meer serieus nemen niet als het al een MAZL moet zijn nog oproepen voor PVS
- Opvoeren frequentie, monitoring, vrijblijvendheid moet eraf, inbedding bij school
- Scholen leveren soms laat leerlingen aan. Ouders krijgen dan de brief te kort van te voren. Beter letten op uren verzuim, soms al te veel voor preventief

3. Wat mis je nog bij het preventief verzuimspreekuur?

- Een iets meer gefundeerde basis (meer cijfers/onderzoeksresultaten)
- Dat je vervolg kan bieden, bij bepaalde problematiek → psychosociale zorg bieden
- De frequentie is te laag en te weinig aanmeldingen vanuit school
- Wellicht een vaste structuur, dat schept duidelijkheid voor de school
- Effectiviteit
- Duidelijke richtlijnen die iedereen volgt
- Beleid omtrent 18+
- Soms voelt het iets te veel als los zand: het hadden net zo goed 6 anderen kunnen zijn
- Verwerkwijze naar scholen, nog een keer, verduidelijken
- Betrokkenheid van mentoren
- Structuur
- Te lage frequentie hoor ik terug van enkele scholen en vooral meerdere keren aan het begin van het schooljaar plannen, zo kan je heel vroeg voorkomen dat verzuim het te hoog oploopt
- Een Beslisboom (snel overzicht voor alle betrokken personen welke leerling in aanmerking komt voor PVS)

4. Heb je een tip voor een collega?

- Voordat het preventief verzuimspreekuur plaatsvindt nogmaals alle verwachtingen en afspraken herhalen
- Gebruik maken van elkaars ervaringen en tips
- Laat het verzuimoverzicht zien bij het gesprek
- Soms een beetje buiten de box denken
- Vraag aan school op tijd om verzuimoverzichten
- Ruim van te voren even contact met de zorgco/verzuimmedewerker voor de aanmeldingen
- Voor RBL dat ziekte meer voor jeugdarts is en dat ik als verpleegkundige meer het sociaal/emotionele stuk en plannen ed. ben.
- Verzuimoverzicht van potentiële leerling eerst door LPA laten checken adhv richtlijnen PVS en bij akkoord wordt er pas een DUO-melding gedaan onder "overig verzuim"

5. Wat vind je van de bijeenkomsten die we 2x per jaar organiseren?

- Nuttig en frequentie prima
- Nuttig en gezellig. Goed om met elkaar te zitten
- Heel fijn
- Fijn om even met elkaar te brainstormen en elkaar makkelijk te vinden (2x geantwoord)
- Prima (4x geantwoord)
- Top (2x geantwoord)
- Lijkt mij erg zinvol
- Goed idee, zo kan je elkaar vinden en brainstormen
- Goed, schept duidelijkheid
- Zinvol, komen met elkaar uiteindelijk tot de kern
- Belangrijk en leerzaam
- Verbindend en nuttig om elkaars ervaringen te horen en zo nodig afspraken over werkwijze bij te stellen.

6. Overige opmerkingen/vragen.

- Er zou vaker naar de staf/mt gecommuniceerd moeten worden dat het aantal Mazl's (en de zwaarte ervan) toeneemt over de tijd en dat we te weinig mankracht hebben. Dus als men wil dat we dit met z'n allen blijven oppakken, moeten er meer collega's komen.
- Nog een stap voor het preventief spreekuur. Meer zichtbaar zijn op ouderavonden, studentengids of info avonden
- Er is veel verzuim maar ik denk dat nog veel verzuim niet op tijd wordt aangemeld, de vraag is of RBL/JGZ de capaciteit heeft voor al dat verzuim
- Opvallend vond ik de 'bochten' waar wij, inclusief de huisarts, ons in moeten wringen, om ouders te steunen/ op te voeden
- Zou PVS verplicht kunnen worden?
- Voorlichtingsbijeenkomst begin van het schooljaar organiseren voor docenten en mentoren
- Misschien op elke school een algemeen praatje voor leraren, zorgco, mentoren ed. om te vertellen wat we aanbieden en wat niet.
- Volgens Elan Huizen (VSO) komen steeds dezelfde leerlingen in aanmerking voor PVS

Vraag: Heeft dit te maken met de doelgroep? Combi ziek en ongeoorloofd. Leerling al een keer gezien maar niet genoeg voor Mazl-melding of ongeoorloofd verzuim melding. Leerlingen vallen nu tussen wal en schip. Mentor voert wel gesprekken met ouders maar er blijft twijfel of er sprake is van geoorloofd of ongeoorloofd ziekte verzuim. Soms zijn ouders onmachtig.

Vraag: Is PVS helpend voor VSO scholen? PVS van toepassing voor leerlingen die wel qua verzuimuren in aanmerking komen voor PVS, maar al een keer zijn opgeroepen en waarmee al een preventief gesprek is geweest. Huidige Richtlijn is: niet voor een 2^e keer een leerling oproepen.

Evaluatie 2022

Inleiding

De schoolbezoeken zijn onderdeel van het VVVO-project (versterken verzuimregistratie voortgezet onderwijs) om het voortgezet onderwijs van de regio Gooi en Vechtstreek te versterken op het gebied van verzuimregistratie (ziekte, thuiszitten, spijbelen), tijdig aanmelden bij de jeugdarts/-verpleegkundig en leerplichtambtenaar, hantering van de meldcode, verwijzen naar eerstelijns hulpverlening en monitoring na afgesloten M@ZL afmelding.

Aanpak

Op elke bezochte school is er een gesprek geweest met de verzuimcoördinator en/of de zorgcoördinator. Aan de hand van een aantal standaard onderwerpen (zie bijlage 1) bespraken we het proces van signaleren, aanmelden en inzetten van de juiste maatregelen. Na het gesprek ontving de school een verslag van het gesprek en aanbevelingen voor de toekomst. Gezien de tijd die de meeste gesprekken in beslag namen, het aantal onderwerpen en de hoeveelheid aan vragen en opmerkingen vanuit de verzuimcoördinator en de zorgcoördinator hebben we slechts op een beperkt aantal scholen de verzuimregistratie kunnen bekijken. Een kwalitatief goede check van een verzuimadministratie vergt méér tijd dan voorzien was.

Doelen

Vooraf hebben we de volgende doelen opgesteld:

Inzicht krijgen over hoeveel leerlingen langdurig 'thuiszitten' (vanaf 4 schoolweken) en wat daarvan de achterliggende reden is

1. 75% - 80% van de voortgezet onderwijsscholen bezoeken
2. Voor de leerlingen die 'thuiszitten' en onbekend zijn bij het RBL een vervolgactie inplannen
3. Verbeterde bekendheid van het RBL, Jeugd en Gezin, meldcode kindermishandeling, Samenwerkingsverband Voortgezet Onderwijs en uitvoeringsdiensten van de gemeenten.
4. Verbeterde kennis van en inzicht in handelwijzen bij de scholen m.b.t.:
 - ongeoorloofd schoolverzuim
 - beoordelen van aanvragen extra verlof
 - zorgwekkend/langdurig ziekte verzuim (M@zl)
 - procedure na afmelding M@ZL
 - het hanteren van de meldcode kindermishandeling
 - tijdig inschakelen van het Samenwerkingsverband
 - gebruik te maken van het preventief aanbod van Jeugd en Gezin
 - tijdig betrekken van de gemeentelijke uitvoeringsdiensten
 - procedures m.b.t. schorsing/verwijdering
5. Signaleren van knelpunten en dit onder de aandacht brengen van de school/bestuur/samenwerkingsverband
6. Uitvoering verzuimbeleid verbeteren middels het preventief spreekuur

Op elke bezochte school hebben wij gesproken over leerlingen die langdurig thuiszitten. Scholen zijn zich nog altijd niet bewust dat leerlingen die thuiszitten vanwege niet exact te duiden medische redenen (voornamelijk psychisch) ook gemeld moeten worden bij het RBL. Qinas wordt wel benaderd. Na elk gesprek hebben wij een verslag gemaakt en dit opgestuurd naar de betreffende school. Daarnaast hebben we actief contact gezocht met de leerplichtambtenaar van de school als er een leerling naar voren kwam die nog onbekend was bij het RBL. De leerplichtambtenaar heeft daarna vervolgacties uitgezet.

Uiteindelijk zijn we op meer dan 60% (16 van 26 scholen gezien = 62%) van de voortgezet onderwijs scholen in de regio geweest. Niet alle scholen wilden of konden meewerken aan een gesprek. Scholen kampten bijvoorbeeld met uitval van zorgcoördinatoren/verzuim coördinatoren. Sommige scholen gaven aan er de toegevoegde waarde niet van in te zien en het allemaal op orde te hebben. Er zijn ook scholen die helemaal niet gereageerd hebben op onze contactverzoeken.

De laagdrempeligheid van het gesprek en de openheid vanuit de scholen zorgde voor een gesprek waarbij verwachtingen over en weer goed uitgesproken werden. Tijdens de gesprekken werd duidelijk dat de contacten met het RBL, Jeugd en Gezin en Qinas er zijn. De opbrengst van de contacten was wisselend; de ene school was wel tevreden over het contact met jeugd en gezin en/of RBL terwijl de andere school daar niet tevreden over was. De contacten met de gemeenten en hulpverlening zijn meer op afstand.

Knelpunten

Er zijn verschillende onderwerpen die bijna in elk gesprek als zorgelijk werden aangestipt. Het gaat dan om: verzuimregistratie, ziekteverzuim, de rol van de verzuimcoördinator en consequenties vanuit school op ongeoorloofd verzuim. Hieronder gaan we dieper op deze onderwerpen in.

A. Verzuimregistratie

Op elke school waar we zijn geweest, is het registreren van verzuim een groot struikelpunt. Leerlingen staan als 'aanwezig' geregistreerd, terwijl ze er niet zijn. Andersom gebeurt dit ook; leerlingen staan op afwezig terwijl ze er wel zijn. Of de registratie is niet afgesloten bij leerlingen waardoor je niet weet of een leerling wel/niet aanwezig is. Dit levert een verkeerd beeld op van de presentie van leerlingen. Verzuimmedewerkers zijn veel tijd kwijt aan het achterhalen en corrigeren van de juiste informatie.

De volgende redenen worden hiervoor gegeven:

- Het registreren van verzuim is persoonsafhankelijk, de ene docent doet het wel de andere niet.
- De leerlingvolgsystemen werken vertragend. Bij Magister kan de registratie van de verzuimcoördinator overschreven worden waardoor niet meer duidelijk is wat de werkelijke reden van afwezigheid is/was. Bij Somtoday moet je heel veel klikken voordat je op de juiste pagina komt. Daarnaast kunnen de kleuren van de vakjes op een later tijdstip niet meer aangepast worden. *Veel scholen zijn dit schooljaar overgegaan op Somtoday.*
- Ouders melden hun kinderen niet altijd af waardoor verzuimmedewerkers daar de nodige tijd aan moeten besteden om te achterhalen wat er aan de hand is.

Wat zijn hiervan de gevolgen?

Er ontstaat onduidelijkheid of een leerling wel/niet aanwezig is op school. Leerlingen denken er makkelijk mee weg te komen, een patroon ontstaat. Leerlingen voelen zich niet gezien door school. School heeft geen goed zicht op de schoolgang van leerlingen. De juiste vervolgacties kunnen niet ingepland worden; denk aan gesprek met de leerling en/of ouders over het verzuim. Als verzuim pas laat wordt opgemerkt, kan er niet meer preventief gehandeld worden. Verzuimmedewerkers komen niet toe aan een juiste analyse van het verzuim omdat ze achter de feiten aanlopen.

Aanbevelingen:

Zorg ervoor dat elke docent de leerlingen registreert. Verbind er consequenties aan als dit niet wordt nageleefd. Als ouders leerlingen niet afmelden, registreer de leerling dan als ongeoorloofd. Onderzoek wat het leerlingvolgsysteem wel kan, in het ondersteunen van de registratie van verzuim.

B. Ziekteverzuim

Het valt op dat het ziekteverzuim op elke school hoger is dan voor corona.

De redenen die hiervoor gegeven worden zijn:

- Psychische problemen lijken al langere tijd toe te nemen
- Leerlingen hebben veel medische afspraken onder schooltijd
- Ouders en leerlingen schakelen sneller psychische hulp in
- Behandelaars leggen meer druk op scholen hoe zij het onderwijs en rooster moeten aanpassen aan leerlingen met psychische problemen
- Mentoren gaan het gesprek met leerling/ouders uit de weg en leggen de verantwoordelijkheid bij de zorgcoördinator
- Het M@ZL advies is niet altijd even duidelijk

Wat zijn hiervan de gevolgen?

Door het grote aantal ziektemeldingen hebben verzuimmedewerkers amper de tijd om echt op de ziekmelding in te gaan. Wat speelt er? Hoe ziek ben je? Er is geen tijd om door te vragen en gedrag te normaliseren. Leerlingen blijven langer thuis dan nodig is. Leerlingen missen lesstof, lopen achter en de drempel om terug naar school te gaan wordt hoger. Er is onduidelijkheid wat een school kan vragen aan een leerling. Scholen doen veel voor leerlingen en nemen ook zorgtaken op zich.

Aanbevelingen:

Gedrag normaliseren, zorg dat mentoren meer de tijd en handvatten hebben om in gesprek te gaan met leerlingen over ziekteverzuim. Denk aan vaste spreekuren waarbij de verzuimcoördinator de leerlingen indeelt bij de mentor. Geef als school duidelijk grenzen aan; waar kan een school wel in voorzien en waarin niet. Richtlijnen advies jeugdarts duidelijker opstellen.

Voorbeeld:

Kan de leerling naar school? --> JA/Nee

- Hoeveel uur kan de leerling op school zijn?
- Wanneer is er een vervolgspraak om de opbouw uit te bouwen?
- Wie monitort de opbouw van de leerling?

Wat zijn de consequenties als de leerling zich niet aan het advies van de JA houdt?

C. Consequenties vanuit school op het gebied van ongeoorloofd verzuim

Het valt op dat scholen moeite hebben om de navolging van sancties uit te voeren. Leerlingen die spijbelen of te laat komen, moeten zich melden. Scholen merken op dat leerlingen dit niet doen; leerlingen melden zich niet als ze dat moeten doen en worden hierin vaak door hun ouders gesteund. Daarnaast worstelen scholen met welke sancties ze aan leerlingen opleggen die niet belastend zijn voor de collega's en de ruimtes in school. Denk aan; nablijven, om 8 uur melden, het plein vegen, etc.

Wat zijn hiervan de gevolgen?

Leerlingen ervaren dat het niet uitmaakt als ze wegblijven van de les of in de ochtend te laat komen. Docenten weten niet goed hoe ze leerlingen kunnen bereiken en hebben geen grip op deze leerlingen.

Aanbevelingen:

Als nablijven of in de ochtend vroeg melden niet wordt opgevolgd door leerlingen zoek dan naar andere middelen. Geef leerlingen een vervangende opdracht. Laat ouders vaker op school komen voor een gesprek. Meld de leerlingen op tijd aan bij leerplicht. Vanuit leerplicht moet er dan sneller gehandhaafd worden.

D. De rol van de verzuimcoördinator/ de zorgstructuur

Tijdens de gesprekken die we hebben gehad op de scholen merken we dat het oppakken van het verzuim heel erg ligt aan de persoon maar ook aan de aan/afwezigheid van de persoon. Verschillende scholen hebben te kampen met uitval ook onder zorg/verzuimcoördinatoren.

Wat zijn hiervan de gevolgen?

Het verzuim kan niet extern uitgezet worden als er niemand een melding via DUO kan doen, of als niemand weet hoe ze een M@ZL aanmelding moeten doen.

Aanbevelingen:

Zorg ervoor dat meerdere personen een DUO melding kunnen doen of in ieder geval weten hoe ze dat moeten doen. Valt er iemand uit in de zorgstructuur stem dan duidelijk af wie dit overneemt en wat daarbij de taken/verwachtingen zijn. Zorg er daarnaast voor dat er een doorlopende zorgstructuur is die niet afhangt van 1 persoon maar vast ligt in beleid.

Algemene punten:

Preventief spreekuur

Op elke school is er uitleg gegeven over het aanbod van het preventief spreekuur. Het draagvlak vanuit de scholen is hier zeker voor. Elke school ziet er de voordelen van in en voelt zich gesterkt. Sommige scholen hebben we pas laat in het schooljaar gesproken waardoor de start van het preventief spreekuur verplaatst wordt naar begin schooljaar 2022-2023. Andere scholen hebben wel een start gemaakt.

De rol van de leerplichtambtenaar

We hebben gemerkt dat de verwachtingen over leerplicht wisselend waren/zijn. Het open gesprek zorgde voor meer begrip. Het streven is dan ook dat de leerplichtambtenaar meer zichtbaar wordt op school en naar leerlingen en ouders toe. De volgende handvatten willen we voor leerplichtambtenaren verder uitwerken: inzet preventief spreekuur, verzuimanalyses, huisbezoeken afleggen en evt. meer HALT-verwijzingen inzetten.